Nr 102.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket; given Stockholms slott den 17 mars 1916.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Härigenom förordnas, att 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Innan — — — — försäkringsinspektionen.

Vid — — — — fogas:

1) handlingar — — — — 2 §;

2) det — — — — exemplar;

3) uppgift — — — — verksamhet;

4) bevis — — — — verksamhet;

5) fullmakt — — — — svara;

6) skriftligt — — — — anstalten;

7) skriftlig — — — — avgörande;

8) behörigt — — — — lagar;

9) bevis att anstalten, för ändamål, som i 9 § sägs, samt på säts och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riktbanken nedsatt, i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett belopp av etthundra tusen kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller för sjöförsäkring och ett belopp av femtio tusen kronor för varje annat slag av försäkring.

Med livförsäkring förstås i detta lagrum jämväl livränte- och kapitalförsäkring.

9 §.

Vad — — — — — anstalten.

Minskas det nedsatta beloppet i följd därav, att obligationerna avsevärt nedgå i värde eller att någon del av beloppet åtgår till gäldande av fordringar, böter, avgifter eller ersättningar, eller av annan anledning, skall vad som brister i det föreskrivna beloppet fyllas inom fyra veckor efter det generalagenten blivit därom tillsagd av försäkringsinspektionen.

Varder — — — — — tidningarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1917. Den skall äga tillämpning jämväl å utländsk försäkringsanstalt, som dessförinnan erhållit tillstånd att här i riket driva försäkringsrörelse; dock att Konungen äger härifrån meddela eftergift i den mån särskilda omständigheter därtill föranleda. Har sådan anstalt icke före nämnda dag eller den senare dag, Konungen må hava medgivit, fullgjort föreskriven nedsättning, skall vad i 9 § tredje stycket av lagen den 24 juli 1903 är för där avsett fall stadgat lända till efterrättelse.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med hans excellens herr ministern för utrikes ärendena och chefen för finansdepartementet anförde chefen för civildepartementet, statsrådet von Sydow följande:

Enligt lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skall sådan anstalt, innan densamma av försäkringsinspektionen erhåller tillstånd att börja rörelsen, hava på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsatt, i penningar eller värdehandlingar, ett belopp av 100,000 kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller för sjöförsäkring och ett belopp av 50,000 kronor för varje annat slag av försäkring. Sålunda nedsatt belopp må allenast användas till gäldande av fordringar på grund av försäkringsavtal, som tillhöra anstaltens rörelse här i riket, ävensom av böter, avgifter och ersättningar, som i anledning av denna rörelse må åläggas anstalten eller den generalagent, varigenom dess rörelse skall bedrivas. Minskas nedsatt belopp i följd därav, att värdehandlingar nedgå i värde, eller

av annan anledning, skall vad som brister i det föreskrivna beloppet inom viss angiven tid fyllas. Deponerandet av förenämnda belopp är icke avsett att utgöra full säkerhet för svenska försäkringstagares fordringar på grund av försäkringsavtalen, utan fastmera, såsom vid lagens tillkomst anmärktes, att utgöra ett bevis, att det utländska bolaget har allvarliga avsikter med sin tilltänkta rörelse här i riket, samt i någon mån en säkerhet för att finansiellt svaga utländska anstalter icke börja verksamhet här eller att utländska anstalter icke plötsligt draga sig ur landet utan att göra rätt för sig.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka sedan lång tid tillbaka haft sin uppmärksamhet fäst på angelägenheten att söka inom landet åstadkomma en på möjligast breda grund vilande välordnad marknad för statens obligationer, hava i en den 13 oktober 1915 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse föreslagit, såsom ett led i strävandet att ernå berörda mål, att den säkerhet, som, enligt vad jag nyss nämnt, skall ställas av utländsk försäkringsanstalt, skall utgöras av obligationer, utfärdade av svenska staten.

Till stöd för sin framställning hava fullmäktige anfört:

Fullmäktige i riksgäldskontoret.

»Bland de åtgärder, som i angivna syfte synts fullmäktige kunna i främsta rummet ifrågasättas, har varit stadgande av skyldighet för banker, sparbanker, livförsäkringsbolag och pensionskassor samt därmed jämförliga penningförvaltande inrättningar att placera någon del av sina tillgångar i statens obligationer. I början av år 1909, då förslag till nya lagar om bankrörelse och om försäkringsrörelse förelågo, gjordes under hand från fullmäktiges sida en hemställan om införande i berörda förslag av en bestämmelse i omförmälda hänseende. Denna hemställan ledde emellertid icke till någon påföljd, väl huvudsakligen på grund av de svenska statsobligationernas dåvarande jämförelsevis låga räntefot. Man ställde sig nämligen tveksam mot att ålägga penningförvaltande institutioner att inköpa värdehandlingar, vilka gåvo en icke oväsentligt lägre avkastning än andra fullgoda säkerheter.

Sedan dess hava förhållandena med avseende å svenska statens upplåning betydligt ändrats. Räntefoten å statens obligationer har höjts i sådan mån, att de nu måste anses lämna en ur placeringssynpunkt fullt tillfredsställande avkastning; och obligationer med denna höga räntefot hava till mycket betydande belopp försålts inom landet. Detta utesluter dock icke, att fullmäktige fortfarande finna den år 1909 ifrågasatta åtgärden önskvärd. Fullmäktige hysa ock den förhoppningen, att en utredning om skyldighet för penninginrättningar av förut angivna art att i statsobligationer placera en del av sina tillgångar må inom en ej allt för avlägsen framtid komma till stånd.

Såsom 1914 års statsskuldskommitterade i sitt utlåtande framhållit, gives det emellertid även en annan, i viss mån likartad, ehuru ej lika effektiv åtgärd att bereda placering för svenska statsobligationer. Enligt lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket åligger det sådan anstalt att på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsätta säkerhet i penningar eller värdehandlingar till belopp, som skall utgöra för livförsäkring, brandförsäkring eller sjöförsäkring 100,000 kronor och för varje annat slag av försäkring 50,000 kronor.

Enligt uppgift från försäkringsinspektionen finnas för närvarande 55 dylika depositioner, varav 16 i svenska statsobligationer, 14 i andra svenska värdehandlingar, såsom hypoteksbanksobligationer, kommunala obligationer och bankdepositionsbevis, samt 19 i utländska värdehandlingar, mest statsobligationer. De 6 återstående depositionerna bestå av värdehandlingar, tillhörande två av omförmälda kategorier eller alla tre. I två av dem ingå mindre poster svenska statsobligationer.

Värdet av samtliga 55 depositioner uppgår till 5,790,000 kronor, varav svenska statsobligationer 1,670,000 kronor, andra svenska värdehandlingar 1,871,000 kronor samt av försäkringsinspektionen beräknat värde av utländska värdehandlingar 2,248,900 kronor. De två sistnämnda posterna utgöra tillhopa 4,119,900 kronor, vilken summa anger det ytterligare utrymme, som i fråga om förevarande depositioner skulle kunna finnas för svenska statsobligationer, därest depositionerna skulle helt fullgöras i sådana obligationer.

Vad angår arten av den säkerhet, som utländska försäkringsanstalter skola ställa för att erhålla tillstånd att driva rörelse inom vårt land, förtjänar särskilt uppmärksammas den praxis, som råder i Danmark och Tyskland. I det förra landet, där deposition förut varit medgiven i allehanda danska obligationer, har nyligen stadgats, att deposition skall ske i danska statsobligationer. I Tyskland lär vid meddelande av koncession för utländsk försäkringsanstalt föreskrivas, att säkerhet skall ställas i kontanta penningar eller i skuldförbindelser, utgivna av tyska riket eller en tysk förbundsstat.

Fullmäktige anse, att de exempel, som sålunda lämnas av två av våra grannstater, böra mana till efterföljd, ehuruväl fullmäktige icke förbise att, i händelse så sker, svensk försäkringsrörelse kan bliva utsatt för repressalier i länder, där inga bestämmelser om säkerhetens art finnas meddelade. I detta avseende vilja fullmäktige omförmäla, att ett svenskt försäkringsbolag, som i Nordamerikas förenta stater driver en rätt omfattande rörelse, där får fullgöra ganska betydande depositioner i svenska statsobligationer just med hänsyn till att de amerikanska försäkringsbolagen få i Sverige fullgöra sin depositionsskyldighet i utländska värdehandlingar. Det torde emellertid icke möta några större svårigheter för svenska försäkringsanstalter att ställa sig eventuella nya föreskrifter i förberörda länder till efterrättelse.»

Över fullmäktiges framställning har utlåtande inhämtats från försäkringsinspektionen. Innan jag redogör härför, vill jag omnämna att, såsom fullmäktige redan berört, inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, vilka haft till uppdrag att verkställa utredning rörande statens och kommunernas skuldsättning samt framlägga de förslag till åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda, i den 10 september 1914 avgivet betänkande bland annat behandlat föreliggande fråga. De kommitterade hava därvid till en början redogjort för utländsk lagstiftning på området. Ur redogörelsen må följande anföras:

Utländsk lagstiftning.

Norge.

Ovillkorlig skyldighet att placera vissa tillgångar i statspapper finnes icke ålagd några penningförvaltande inrättningar i Norge. I fråga om försäkringsbolag är föreskrivet, att försäkringsfond och säkerhetsfond till dessa fonders lagbestämda belopp skola nedläggas i en del närmare angivna värdepapper, bland vilka i främsta rummet uppräknas obligationer, utgivna eller garanterade av norska staten. Utländska för-

säkringsbolag skola i Norge ställa säkerhet i sådana värden och på sådana villkor, som godkännas av försäkringsrådet. Säkerhetens belopp utgör för brand- och sjöförsäkringsbolag 100,000 kronor och för bolag, som driva annan försäkring för skada, 25,000 kronor, dock att Kungl. Maj:t kan efter försäkringsrådets hemställan för visst slag av försäkringsrörelse fastställa annat säkerhetsbelopp, högst 50,000 och lägst 5,000 kronor. Omfattar bolags verksamhet flere slag av försäkring för skada, skall säkerhet ställas för vart och ett särskilt. Livförsäkringsbolag skall enligt enahanda regler som nyss angivits, ställa säkerhet till belopp av 100,000 kronor. I anslutning till nu återgivna lagbestämmelser har norska försäkringsrådet fastställt, att ifrågavarande säkerheter skola ställas i obligationer, utställda eller garanterade av norska staten eller utställda av Konungariket Norges hypoteksbank eller ock, efter särskilt medgivande för visst fall, genom deposition i norsk bank.

Danmark.

I Danmark finnas icke några föreskrifter, som ålägga penningförvaltande inrättningar att placera behållningar eller viss del därav i statspapper. Däremot äro vissa inrättningar skyldiga att hava sina tillgångar till viss del placerade i enlighet med de regler, som gälla i fråga om placering av omyndigas och andra under offentlig kontroll stående medel. I enlighet härmed kan placering äga rum i statspapper. I fråga om olika slag av försäkringsanstalter har inrikesministeriet laglig befogenhet att fastställa villkoren för deras erkännande. I kraft härav har ministeriet föreskrivit, att säkerhet skall ställas till olika belopp för olika slag av rörelse, ävensom plägat med avseende å säkerhetens art fordra säkra, lätt realiserbara danska börspapper eller ock annan, såsom lika betryggande erkänd säkerhet. Utländska livförsäkringsanstalter äga icke driva rörelse i Danmark, med mindre de därtill erhållit tillstånd av försäkringsrådet. Såsom villkor för tillståndet gäller, att anstalten hos nationalbanken deponerat ett belopp av 100,000 kronor på sätt, som försäkringsrådet godkänner. Enligt den av rådet följda praxis har krävts, att säkerheten ställts kontant eller i goda och lätt realiserbara, inhemska eller utländska börspapper.

Tyskland.

I Tyska riket åligger det olycksfallsförsäkrings- och invaliditetsförsäkringsföreningar att nedlägga minst en fjärdedel av sina tillgångar i lån, upptagna av riket eller någon av förbundsstaterna. I övrigt lär tysk rikslagstiftning icke innehålla några bestämmelser om ovillkorlig skyldighet att placera tillgångar i statspapper. Däremot förekomma bestämmelser, enligt vilka statspapper vid sidan av andra värden skola anlitas för placering av vissa tillgångar. Sålunda är i lagen angående privata försäkringsanstalter den 12 maj 1901 föreskrivet, på vilka olika sätt dessa anstalters premiereservfonder kunna nedsättas. Bland annat kan placering äga rum på sätt, som är bestämt i avseende å placering av omyndigas medel; och sådana kunna nedläggas i, bland annat, statspapper. I det regeringsförslag, som låg till grund för nyssnämnda försäkringslag, förekom en bestämmelse, enligt vilken utländska försäkringsbolag, som dreve rörelse inom riket, skulle nedlägga viss del av sina tillgångar i tyska statspapper, en bestämmelse, som dock icke blev av riksdagen antagen. Regeringen föreslog, att den del av utländskt bolags premiereserver, som avsåge försäkringar, avslutade inom Tyska riket, skulle till sitt halva belopp nedsättas i obligationer, utgivna av riket eller någon av förbundsstaterna. Liknande bestämmelse som den sist anförda var redan gällande i Preussen. Såsom syfte med bestämmelsens införande anfördes från regeringens sida, under hänvisning till den i Preussen gällande föreskriften, i främsta rummet beredande av erforderlig säkerhet åt de försäkrade. Detta

syfte krävde, att strängare föreskrifter fastställdes för utländska försäkringsföretag än för inhemska. Dels hade nämligen de förra svårare än de senare att bedöma värdet av tyska inteckningar, vilka de med säkerhet komme att, om inga särskilda föreskrifter gåves, huvudsakligen anlita för sina ifrågavarande placeringar, dels kunde kontrollen å de utländska bolagen icke göras så effektiv som i avseende å de inhemska. Mot bestämmelsens införande i tysk rikslag gjordes inom rikdagsutskottet åtskilliga invändningar. Till en början meddelades, att yrkandet på bestämmelsens uteslutande stödde sig på alla tyska försäkringsanstalters samfällda önskan. Ehuru dessa vore utsatta för konkurrensen av de i Tyskland arbetande utländska försäkringsföretagen, önskade de dock icke, att dessa skulle underkastas strängare bestämmelser i fråga om placering av reservfonderna än de själva, emedan de å sin sida fruktade att i så fall drabbas av repressalier från utlandet. Därigenom bleve deras rörelse i utlandet icke blott i och för sig hämmad, utan de komme även i ett ogynnsamt läge i förhållande till andra utländska försäkringsföretag, mot vilka repressalier icke utövades. Om de preussiska försäkringsföretagen icke blivit föremål för repressalier i främmande länder, berodde detta på, att man där räknat med, att den avsedda rikslagen rörande försäkringsväsendet skulle komma att likställa de utländska försäkringsbolagen med de tyska i fråga om premiereservfondens placering. Vidare framhölls, hurusom kursfall å tyska statspapper, varpå man då hade färska exempel, skulle medföra icke endast förlust för de utländska bolagen, utan även en minskning i den säkerhet, som låge till grund för deras försäkringar i Tyskland, ävensom att det statsfinansiella syftet med bestämmelsens införande, nämligen att höja kursen å de tyska statspapperen, skulle komma att förfelas, enär enligt regeringens förslag en tid av flera år skulle medgivas de utländska bolagen för genomförandet av den ifrågasatta placeringen. Med avseende å den säkerhet, som utländska försäkringsbolag skola ställa för att få driva rörelse i Tyskland plägar emellertid vid koncessions meddelande föreskrivas, att densamma skall utgöras av kontanta penningar eller skuldförbindelser, utgivna av Tyska riket eller en tysk förbundsstat.

Preussen. I Preussen skola sparbankerna hava viss del av sina förräntade medel nedlagda i sådana till innehavaren ställda skuldförskrivningar, som godkännas vid placering av omyndigas tillgångar. Den andel, som skall vara sålunda placerad, är olika allt efter beloppet av i sparbanken insatta medel och storleken av dess verksamhetsområde, så att för sparbanker, vilkas inlåning icke överstiger 5 milj. respektive 10 milj. Mark och vilkas verksamhet är på närmare angivet sätt begränsad, ifrågavarande andel utgör 15 respektive 20 procent och för övriga sparbanker 25 procent. Av dessa andelar skola tre femtedelar vara placerade i Tyska rikets eller preussiska skuldförskrivningar. Sparbank, som icke har föreskrivna belopp placerade på nu angivna sätt, åligger det att, intill dess sådan placering är uppnådd, årligen av tillväxten av bankens förräntade medel använda fem procent mera än ovan angivna procentsatser, sålunda 20, 25 eller 30 procent, till inköp av värdepapper av ifrågavarande slag och med iakttagande av att minst tre femtedelar avses för rikets och preussiska statspapper. Offentliga brandförsäkringsanstalter, vilkas verksamhet skall utövas blott i det allmännas intresse och ej för att göra vinst, skola hava sina tillgångar placerade till minst en fjärdedel i rikets eller preussiska statens lån.

England. I England åligger det försäkringsbolag, såväl inhemska som utländska, att deponera säkerhet till följande belopp, nämligen: för livförsäkringsrörelse 20,000 pund, för arbetsgivares ansvarsförsäkring 20,000 pund och för »Bond investment business»

(en form av försäkring, som icke faller under livförsäkring och som består däri att mot premier, som inbetalas periodiskt med högst 2 månaders mellanrum, vid framtida tidpunkt utbetalas en viss summa) likaledes 20,000 pund. Bolag, som ställt behörig säkerhet för en av nu nämnda rörelsegrenar, äger rätt att jämväl driva varje annat slag av försäkringsrörelse än de nu uppräknade. Bolag, som, utan att hava ställt sådan säkerhet, vill driva brandförsäkrings- eller personlig olyckfallsförsäkringsrörelse, skall deponera 20,000 pund, vilken deposition gäller såsom säkerhet för bägge nu nämnda slag av rörelse. För övriga slag av försäkringsrörelse behöver icke någon som helst säkerhet ställas. I visst fall behöver ej deposition ske särskilt för försäkring av arbetsgivares ansvarighet och »Bond investment business», nämligen om försäkringsfonden för dylik rörelse uppgår till 40,000 pund och bolaget gjort deposition för annan slags försäkring. Depositionen skall ske på sätt som föreskrives av board of trade, nämligen antingen i kontanter, vilka sedermera placeras i värdepapper för försäkringsbolagets räkning, eller i värdepapper. I bägge fallen skola värdepapperen vara bland dem, som finnas upptagna å en för detta ändamål upprättad förteckning, upptagande bland annat engelska consols. De engelska sparbankerna skola överlämna alla medel, som icke behövas i rörelsen, till statsskuldsförvaltningen, som har att placera dem i statspapper eller av staten garanterade säkerheter.

Frankrike.

Enligt fransk lag åligger det försäkringsbolag att placera sina fonder på följande sätt: till minst tre fjärdedelar i fastigheter i Frankrike eller Algeriet eller inteckningar i sådana fastigheter, i värdepapper, utgivna eller till kapital eller ränta garanterade av franska staten, i aktier i banque de France, i lån till eller i obligationer, utgivna eller till kapital eller ränta garanterade av departement, kommuner eller handelskammare i Frankrike eller Algeriet, i vissa obligationer, utgivna av Crédit foncier de France, och i lån eller förskott mot säkerhet av sådana värden, som nu uppräknats, samt till den återstående fjärdedelen i fastigheter i franska kolonier eller inteckningar i sådana fastigheter, i lån till eller värden, garanterade av franska kolonier, i officiella värdepapper, franska eller utländska, noterade på börsen i Paris enligt en särskild årligen upprättad förteckning, i lån eller förskott mot säkerhet av nu angivna värden samt i sådana utländska värdepapper, som fordras såsom säkerhet i länder, där vederbörande bolag driver rörelse, under förutsättning, att dessa papper äro noterade på börsen i ifrågavarande lands huvudstad och upptagna i nyssnämnda förteckning. I fråga om livförsäkringsbolag gälla särskilda bestämmelser av i huvudsak enahanda innebörd som de ovan angivna. Sparbankerna åligger att till la caisse des dépots et consignations inleverera alla insatta medel. Dessa placeras sedermera, med avdrag av det belopp, som prövas erforderligt för att bestrida utbetalningar, dels i värdepapper, utgivna eller garanterade av franska staten, dels i, bland annat, obligationer, utgivna av departement, kommuner eller handelskammare.

Italien.

Enligt italiensk lag äro livförsäkringsbolag pliktiga att i italienska statspapper placera, inhemska bolag en fjärdedel och utländska bolag, som driva rörelse i Italien, hälften av inbetalta försäkringspremier ävensom av upplupna räntor på deras statspapper. I övrigt lära i Italien inga bestämmelser vara meddelade rörande skyldighet att nedlägga kapital i italienska statspapper.

Nordamerikas Förenta stater.

De s. k. nationalbankerna äro föremål för federativ lagstiftning, under det sparbanker, försäkringsbolag och andra penningförvaltande inrättningar äro underkastade de olika staternas lagar. Nationalbankerna åligger, såsom villkor för rörelsens be-

drivande, att hos regeringen ställa säkerhet i obligationer, utfärdade av Förenta staterna. Säkerhetens belopp skall utgöra, om bankens kapital uppgår till högst 150,000 dollars, minst en fjärdedel av kapitalet och, om kapitalet överstiger nämnda belopp, minst 50,000 dollars. Ifrågavarande depositioner avse närmast att utgöra säkerhet för de sedlar, som av nationalbankerna utsläppas i rörelsen, men depositionen skall verkställas, även om banken icke gör bruk av sin sedelutgivningsrätt. Skulle deponerade obligationer sjunka under det värde, till vilket de blivit deponerade, kräves värdeminskningens täckande antingen genom statsobligationer till gällande kurs eller i kontanta medel. I fråga om de enskilda staternas lagstiftning må nämnas New York, New Jersey, Massachusetts, Illinois och Texas. Ovillkorlig skyldighet att placera någon del av tillgångarna i statspapper lär icke i någon av dessa stater vara ålagd penningförvaltande inrättningar. Men detaljerade föreskrifter angående placeringen finnas, och bland de värdepapper, som i sådant hänseende uppräknas, förekomma givetvis amerikanska statspapper. Försäkringsbolag, inhemska såväl som utländska, äro för erhållande av tillstånd att driva rörelse skyldiga attt hos vederbörande myndighet ställa säkerhet till föreskrivna belopp och i vissa slag av värdepapper.

Sedan kommitterades utredning angående den utländska lagstiftningen ägde rum, har i Danmark företagits den av fullmäktige i riksgäldskontoret åsyftade lagändringen. Enligt den danska lagen om livförsäkringsverksamhet av den 29 mars 1904 skulle, såsom kommitterade berört, utländsk livförsäkringsanstalt såsom villkor för tillstånd att driva rörelse i Danmark bland annat hos nationalbanken hava deponerat ett belopp av 100,000 kronor, utan att närmare angavs, vari depositionen skulle bestå. Genom lag den 10 maj 1915 har nu stadgats, att depositionen skall utgöras av anstalten tillhöriga danska statsobligationer, »medmindre Inderigsministeren efter Forsikringsraadets Indstilling midlertidig godkender anden Anbringelsesmaade». Enligt nyligen av inrikesministern meddelat beslut skall den nya lagen från och med den 1 juli 1916 äga retroaktiv verkan.

I sitt betänkande yttra kommitterade bland annat:

Betänkande angående statens och kommunernas skuldsättning.

»Vid sidan av strävandet att minska statens upplåning förtjänar tagas under övervägande, huruvida staten bör i ökad utsträckning söka anlita upplåning inom landet. Det kan här pekas på, att den fondbildning, som blir en följd av folkpensioneringen, kommer att erbjuda tillgångar, som lämpligen böra kunna anlitas för statens inkomstbringande kapitalanläggningar.

Det skulle emellertid kunna ifrågasättas, att staten även på annat sätt småningom borde övergå till ökad inhemsk upplåning. I sådant hänseende hava kommitterade riktat uppmärksamheten särskilt på två utvägar, vilka i olika utsträckning vunnit tillämpning i en del främmande länder. Den ena innebär, att sparbanker, försäkringsbolag eller andra penningförvaltande inrättningar erhålla åläggande att placera viss del av sina tillgångar i statspapper (eventuellt vid sidan av kommunallån, hypoteksbanksobligationer och dylikt). Den andra utvägen avser utländska försäkringsanstalter. Lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att

driva försäkringsrörelse här i riket ålägger sådan anstalt att på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsätta säkerhet i penningar eller värdehandlingar till belopp, som skall utgöra för livförsäkring, brandförsäkring eller sjöförsäkring 100,000 kronor och för varje annat slag av försäkring 50,000 kronor. Enligt av försäkringsinspektionen tillämpad praxis godkännas värdepapper under förutsättning blott att de av inspektionen prövas erbjuda tillräcklig säkerhet; även utländska statspapper hava godtagits. Den säkerhet, som i största utsträckningen förekommer, lär vara obligationer, utfärdade av svenska kommuner. Det kunde nu ifrågasättas att lämna föreskrifter, enligt vilka säkerheten helt eller delvis skulle utgöras av svenska statspapper.»

Med åberopande av den utländska lagstiftningen påpeka vidare kommitterade, att bestämmelser om skyldighet för inhemska penningförvaltande inrättningar att placera tillgångar i statspapper förekomma i Tyska riket, Preussen, Italien och Förenta staterna, vadan det icke torde saknas exempel att åberopa för införande hos oss av liknande föreskrifter.

Kommitterade yttra vidare:

»Vad angår arten av den säkerhet, som utländska försäkringsanstalter skola ställa för att erhålla tillstånd att driva rörelse inom visst land, förtjänar särskilt uppmärksammas den praxis, som, enligt vad ovannämnda redogörelse giver vid handen, råder i Norge och Tyskland. I det förra landet lär försäkringsrådet fordra, att säkerheten skall utgöras av obligationer, utställda eller garanterade av norska staten eller utställda av konungariket Norges hypoteksbank, varjämte deposition i norsk bank kan efter särskild framställning godkännas. I Tyskland lär vid meddelande av koncession för utländsk försäkringsanstalt pläga föreskrivas, att säkerhet skall ställas i kontanta penningar eller i skuldförbindelser, utgivna av Tyska riket eller en tysk förbundsstat.

Det synes kommitterade, att de exempel, som sålunda lämnas av två av våra grannstater, bör mana till efterföljd. Något skäl häremot torde icke kunna hämtas ur farhågan för de repressalier, för vilka svensk försäkringsrörelse kunde bliva utsatt i länder, där inga restriktiva bestämmelser rörande säkerhetens art finnas meddelade. Om i dessa länder dylika bestämmelser skulle komma att meddelas, torde det nämligen icke möta några svårigheter för svenska försäkringsanstalter att ställa sig dem till efterrättelse.

Kommitterade finna sig sålunda kunna förorda, att föreskrifter snarast möjligt meddelas därom, att den säkerhet, som skall ställas av utländsk försäkringsanstalt, vilken önskar driva rörelse här i landet, skall helt eller delvis utgöras av obligationer, utfärdade av svenska staten.»

Försäkringsinspektionen har i sitt utlåtande anfört följande:

Försäkringsinspektionen.

»Fullmäktige beröra här en fråga, varpå försäkringsinspektionen haft sin uppmärksamhet riktad under senare år. Efter utgången av år 1912 har nämligen icke lämnats koncession åt någon utländsk försäkringsanstalt, utan att föreskriven deposition fullgjorts i svenska statens obligationer, och har dylik deposition efter nämnda tidpunkt verkställts av 7 försäkringsanstalter med ett sammanlagt belopp av 700,000

kronor. I ett annat fall angående utvidgandet av förut bedriven verksamhet har dock under 1915 kontant deposition i bank godtagits intill den 1 januari 1916, då utbyte mot svenska statens obligationer skulle ske.

För att undersöka i vad mån en eventuell lagbestämmelse om svenska statsobligationers användande vid utländska försäkringsanstalters depositioner skulle genom liknande bestämmelser i utlandet kunna inverka på de svenska försäkringsbolagens utländska depositioner, har försäkringsinspektionen anställt undersökning om dessa depositioners storlek och art samt därvid erfarit, att depositioner av här avsedd natur finnas allenast i Danmark och Norge samt Nordamerika. I Danmark har deponerats sammanlagt 500,000 kronor, därav 100,000 kronor i danska statsobligationer och 400,000 kronor i andra danska obligationer. I Norge har deponerats 2,105,000 kronor, därav 100,000 kronor i norska statens obligationer samt 2,005,000 kronor i Norges hypoteksbanks obligationer och i depositionsbevis av norska banker. I Nordamerika äro deponerade 2,544,000 dollars i amerikanska värdepapper och 650,000 kronor i svenska statens obligationer.

Av fullmäktiges skrivelse synes framgå, att fullmäktige anse, att jämväl den vid koncessions lämnande en gång godkända depositionen bör utbytas mot deposition av svenska statsobligationer, och hava som stöd härför åberopat bland annat gällande lag i Danmark. Vid den lämnade redogörelsen för den danska lagen synas fullmäktige emellertid hava förbisett, att den tilläggslag av den 10 maj 1915, som föreskriver användande av danska statsobligationer vid depositioner för utländska försäkringsanstalter, innehåller den inskränkningen »medmindre Indenrigsministeren midlertidig godkender anden Anbringelsemaade». På av försäkringsinspektionen framställd förfrågan, huru förenämnda lag tillämpades med hänsyn till redan gjorda depositioner, har underrättelse erhållits, att inrikesministerns beslut i ärendet ännu ej meddelats.

Försäkringsinspektionen, som har för avsikt att, i likhet med vad som skett under senare år, vid meddelande av koncession åt utländska försäkringsanstalter fordra, att deposition sker uti svenska statens obligationer, anser vid sådant förhållande någon lagbestämmelse av det utav fullmäktige ifrågasatta innehåll icke erforderlig.»

Sedan försäkringsinspektionens utlåtande avgivits, har, såsom redan nämnts, beträffande den nya danska lagen inrikesministern meddelat beslut, att densamma skall äga retroaktiv verkan.

Fullmäktige i riksgäldskontoret.

Med anledning av försäkringsinspektionens utlåtande hava fullmäktige i en ytterligare skrift erinrat, att, då försäkringsinspektionen meddelat sig hava för avsikt att även framdeles vid lämnande av koncession åt utländska försäkringsanstalter fordra att depositionen fullgöres i svenska statens obligationer, hinder så mycket mindre borde möta för att föreskrift av Kungl. Maj:t utfärdas därom, att depositionen skall för framtiden fullgöras i sådana statsobligationer. Med fullmäktiges framställning åsyftades emellertid, att den ifrågasatta bestämmelsen skulle omfatta jämväl depositioner, som redan skett. Denna mening måste fullmäktige vidhålla, då den föreslagna åtgärden endast därigenom skulle erhålla

någon verklig betydelse för det i fullmäktiges framställning angivna syftet. Därest internationella hänsyn skulle i särskilda fall nödvändiggöra undantag från en sådan föreskrift, syntes frågor om dispens böra avgöras icke av försäkringsinspektionen utan av Kungl. Maj:t.

Departementschefen.

Den senast gångna tidens erfarenhet har tydligen ådagalagt vikten, för att ej säga nödvändigheten av att staten skall kunna i största möjliga utsträckning fylla sitt lånebehov inom landet. Varje åtgärd, som, i övrigt välbetänkt, bidrager till skapandet av en god inhemsk marknad för statens obligationer, synes mig därför värd att vidtagas. Såsom torde framgå av redogörelsen för den utländska lagstiftningen, har man till exempel i Tyskland blicken öppen för fördelen av att stärka den inhemska marknaden för statspapper genom lagstadgad skyldighet för vissa penninginrättningar att placera en del av sina behållningar i tyska statspapper. Även i Danmark har numera åtgärd i förevarande syfte vidtagits.

Såsom fullmäktige påpeka, har visserligen redan ifrågasatts, att såväl svenska livförsäkringsanstalter som även bankbolag, sparbanker och andra penningförvaltande inrättningar borde åläggas att placera en del av sina tillgångar i statsobligationer, men hittills har varken genom lagstiftning eller i praxis ett kategoriskt åläggande härutinnan ägt rum. Lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker stadgar endast, att av sparbanks tillgångar ett visst belopp skall redovisas i värdehandlingar, vilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, och såsom sådana nämnas bland annat statsobligationer. Lagen den 24 juli 1903 om försäkringsrörelse, bedriven av svenska anstalter, bestämmer, att ett belopp motsvarande försäkringsfonden skall redovisas i bland annat dylika obligationer, och lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse stadgar, att kassareserven skall redovisas i lätt realiserbara tillgångar. Huruvida och i vilken omfattning en lagstiftning i sistberörda hänseende skulle kunna genomföras, därom torde jag icke hava att uttala mig. Att döma av uttalandena från fullmäktige i riksgäldskontoret och ovannämnda sakkunniga lärer det emellertid icke vara uteslutet, att det framdeles kan befinnas lämpligt att ålägga penningförvaltande inrättningar att placera någon del av sina tillgångar i statsobligationer.

Beträffande utländska försäkringsanstalter torde ett åläggande att verkställa den lagstadgade depositionen i svenska statens obligationer redan nu böra äga rum. De skäl, som riksgäldsfullmäktige anfört till stöd för en lagändring i sådant syfte, synas mig riktiga, och några internationella hänsyn eller utrikespolitiska skäl mot en sådan åtgärd torde

ej föreligga. Försäkringsinspektionen synes ej heller i princip vilja motsätta sig lagändringen i annan mån än såvitt angår dess retroaktiva verkan. För att medföra någon påtaglig effekt bör emellertid enligt min mening den föreslagna bestämmelsen få retroaktiv kraft. Ty därigenom skulle omedelbart statspapper till ett värde av ungefär 4,000,000 kronor bliva placerade. Enligt vad i ärendet är upplyst, uppgår nämligen värdet av utländska försäkringsanstalters ifrågavarande depositioner till dels ett belopp av 1,670,000 kronor, vilket redan är placerat i svenska statsobligationer, och dels ett belopp av 4,120,000 kronor, placerat i andra värdehandlingar, vilka sålunda skulle komma att utbytas mot statsobligationer. Att till äventyrs nedsatta penningar även böra ersättas med statsobligationer synes mig så mycket mindre tveksamt, som ränta å sådana medel ej lämnas av riksbanken. Emellertid torde det böra förbehållas Kungl. Maj:t att, då särskilda omständigheter föreligga, i för varje fall lämpat omfång meddela dispens i fråga om den ifrågasatta bestämmelsens retroaktivitet.

Då för ändamålet erfordras ändringar i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, har jag låtit inom departementet utarbeta förslag till lag i ämnet.

Sedan departementschefen därpå uppläst berörda förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, hemställde han, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.

Bilaga 1.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Härigenom förordnas, att 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Innan — — — — försäkringsinspektionen.
Vid — — — — fogas:
1) handlingar — — — — 2 §;
2) det — — — — exemplar;
3) uppgift — — — — verksamhet;
4) bevis — — — — verksamhet;
5) fullmakt — — — — svara;
6) skriftligt — — — — anstalten;
7) skriftlig — — — — avgörande;
8) behörigt — — — — lagar;
9) bevis att anstalten, för ändamål, som i 9 § sägs, samt på sätt och under villkor, som av försäkringsinspektionen godkännas, i riksbanken nedsatt, i obligationer, utfärdade av svenska staten, ett belopp av etthundra tusen kronor för livförsäkring, samma belopp för brandförsäkring eller för sjöförsäkring och ett belopp av femtio tusen kronor för varje annat slag av försäkring.

Med livförsäkring förstås i detta lagrum jämväl livränte- och kapitalförsäkring.

9 §.

Vad — — — — — anstalten.

Minskas det nedsatta beloppet i följd därav, att obligationerna avsevärt nedgå i värde eller att någon del av beloppet åtgår till gäldande av fordringar, böter, avgifter eller ersättningar, eller av annan anledning, skall vad som brister i det föreskrivna beloppet fyllas inom fyra veckor efter det generalagenten blivit därom tillsagd av försäkringsinspektionen.

Varder — — — — — tidningarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1917. Den skall äga tillämpning jämväl å utländsk försäkringsanstalt, som dessförinnan erhållit tillstånd att här i riket driva försäkringsrörelse; dock att Konungen äger härifrån meddela eftergift i den mån särskilda omständigheter därtill föranleda. Har sådan anstalt icke före nämnda dag eller den senare dag, Konungen må hava medgivit, fullgjort föreskriven nedsättning, skall vad i 9 § tredje stycket av lagen den 24 juli 1903 är för där avsett fall stadgat lända till efterrättelse.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den 15 mars 1916.

Närvarande:

Justitieråden BERGMAN,
SJÖGREN,
Regeringsrådet PALMGREN,
Justitierådet DYBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 februari 1916, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av konstituerade revisionssekreteraren Berndt Nils Robert Lilienberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 mars 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anmälde lagrådets den 15 innevarande mars avgivna utlåtande över det den 25 februari 1916 till lagrådet remitterade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 4 och 9 §§ i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket; och hemställde föredraganden, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Wilhelm Reuterswärd.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1916.